

Collection of various small items from Dikxale (folklore, proverbs, praises.)

361(1)

A. M. Ragophala

31 Dinonwane, ditheto.

PP. 1-6

10-1b

Nonwane ya mona le Nonyana.

K34/29

cyb

Mmoledi wa nonwane

Moamoxedi.

1	E ile e nkano (Nonwane). Yare e le motho, e be e le monna, leina la xaxwe e le atlawane. O be a se na mosadi a phela a nnosi. Ka tsatsi le lengwe a ya xo tsoma. O ile xe a tloxile xae nonyana ya sala e tsena ka ngwakong xomme ya mo direla dijo. Xe letsatsi le ya xo dikela nonyana ya bexa dijo ya tloxa. Xomme xe monna a tsena ka	A re keleketla 'Keleketla' " " " " " " " " " " " " " " " " " "
3	ngwakong a hwetsa dijo di lokisitswe empa xa a ka a tseba molokisi wa dijo. A thoma xo makala empa a di ja. A rotala ka moswane a tsoxa a ya masemong. Xe a tloxile nonyana ya sala ya dira byale ka maabane, xomme xe le dikela ya tloxa xape. Yaba monna a boya a fihla a hwetsa xo lokisitswe byale	" " " " " " " " " " " " " " " " " " " "
4	xomme a re ka xo ema a re a ke mang e a tloxo mosexare ke se xona. A re ke tla lalela ke bone. Ka moswana a re xo tsoxa a ya a ikxuta ka moraxo xa ngwako yaba nonyana e a fihla, ya tsena ka ngwakong ya thoma xo apeya dijo. Erile xe e setse e sola monna a ema monyakong. Xomme nonyana ya thora xo tsoxa ya ba monna a re;	" "

Mmoledi wa nonwaneMoamoxedi.

- 5 O se ke wa thsoxa xa xo na taba. Keleketla
 Xomme a boela a re xo nonyana a re " "
 dula le nna o be mosadi wa ka xomme " "
 nonyana ya re o ka tla wa re ke nna " "
 ngwana lee la mphye. Monna a re aowa " "
 xa xo byalo. Xomme nonyana ya dula " "
 ya nexa monna dijo. " "
 Ka la ka moswane nonyana ya xa " "
 Matlawane ya re ke rata xo xo fa boxosi. " "
 Xomme monna a dulela. " "
- 6 Xomme nonyana ya thoma xo opela, xomme
 ya re, (kopelo) mmoledi Baamoxedi
 Matlawane, Matlawane ke xo bexa " "
 boxosi xo ntono (xanabyale) " "
 Matlawane o se re o era nna. " "
 Matlawane wa re ngwana lee la mphse. " "
 Xomme xe e opela Matlawane a thoma " "
 xo bona dikxomo le dipudi le dinku " "
 yaba mohumi ka tsatsi leo. " "
 Xomme ba dula nakonyana e telele ka " "
 tsatsi le lengwe Matlawane a ya " "
 byalweng. Xomme ka matsibowa xe a " "
 boya a re xo mosadi (nonyana) a re " "
 mphe dijo. Xomme nonyana ya re, " "
 a se ka apeya xomme monna a thoma xo " "
 befelwa a itiya nonyana yaba nonyana " "
 e a mo rapela, xomme xa e lesitse " "
 ya re xo mmona, ke xo rola boxosi " "
 xontono (lehono) ya tloxa, ya fofa " "
 ya re xe e le kwaa xodimo " "
- 8 Ya thoma xo opela ya re, Matlawane, " "
 Matlawane ke xo rola boxosi xontono. " "

Mmoledi wa nonwaneMoamoxedi.

Matlawane, Matlawane o ile wera
 nna, Matlawane wa re ngwane lee
 la mphse. Xomme xe e opela
 Matlawane, a bona a sesa dikxomo
 le dipudi le dinku xomme a thoma
 xo makala a thoma xo ba modidi ka
 nako.

Sisiwe sa mosela
 wa seripa! (xo fedile)

Keleketla

"

"

"

"

"

"

Sisiwe sa mosela

wa seripa! (xo fedile).

Dinonwane Ditheto.

K34/29

9	Dithai (ka botlalo)	Fhetholo	thlaloso ya yona.
	(a) Thai! Kxomo yeso ya wela bodibeng, mma a sala a e swere ka mosela.	(Lefehlo)	Le tsena ka pitseng mosadi a sale a le swere ka moraxo.
	(b) Thai! Santhsita se mo.	Letswele la kxaitzadi ya lesoxana	Lesoxana le ka se ke la swara kxaitzadi ya lona letswele.
	(c) Mmutla mototomala le tsela.	Dimeko tsa nyoba ke sebgalo	Xe di lewa dimako di a lahlwa. Ke xore motho a sepela a tsama a ja nyobadi bokelela le tsela.
10	(d) Thai! Lerumo la papa le ropola ntlo.	Musi xe xo xodi- twe mollo	Xe re xoditse mollo ka ngwakong re bona musi o etswa madingwaneng ke xore xodimo xa hlaka ya ntlo.
	(e) Thai! Thupana ntswiki-tswiki le maponono e ya fihla	Tsela (Mmila)	Ke xore moxongwe le moxongwe xo na le tsela lexe xo sa dule batho ya diphoelo e xona.
	(f) Thai! Sebaretlane joko setlerepo xwaa:-	Setsiba	Xe ba re Sebaretlane, ke leina la kxomo joko, xe motho a se bofa setlerepo xwaa:- Xo tsotetsa.

11 Direto: Sereto sa Mmutla.

Sere: Mmutla morwa korakorana lehu ke thsaba la thoka, la mpya ke hwa ke kxanyesa (ke kitima).

Sereto sa kxomo.

Sere: Kxomo ya kxomo lela merena, kxomo ya lla mosadi a lla, letswi la kxomo le swana le la mosadi.

Sereto sa Setimela.

Ba re: Ke nthaunthsu a makxala setimela se tsea kxanye le pere. Ke psanhla a mekxoro ntho ya bo Sebina mapolanka makxowa le di tsa bosimane le tsea ngwana la mmea nhleng ya thata.

12 Sereto sa pitsa ya xo apea boxobe.

Ba re: Pitsa-ntlomu kapee; a dikwata o letela maxomoxomo batho ba bantsi ba etla.

Sereto sa noka ya xeso: (Moxabane).

Xe ba e reta ba re: Moxabane wa kxomo ya Marumo. Ke xa xabo Dikxale tsa Molapo ke xa ba marema ka tsaka wa bo Motlaupi o remile Matsie morwa Motokolo. Bokone wee!

13	Diema	Thlaloso
(a)	<p>Ma tsaka le xe diapwa, ke phsaphsa. diatla tsa mpholoxa ka maxetla.</p>	<p>Ke xore Lexe batho ba ka bolela maaka ka leina la motho e mongwe xe a sa tsebe selo a xo na thuso.</p>

K34/29

Diema	Thlaloso
(b) Molomo o tsela noka e tletse.	Xe motho a bolela taba e ka se keng a kxona xo e dira.
(c) Nonyana phake-phake e bea lee le tee.	Ke xore o dira selo o se ke wa re o se thoma wa dira ka lephakephake wa tla wa se se fetse xabotse.
14 (d) Kobakoba o ja mmutla, Sekokobale o ja hlolo.	Motho e a somaxo o ba le dilo tse botse, empa wa xo tswafa (sebody) xa bone tse botse ka baka la bobodu bya xaxwe.
(e) Mphe-mphe e a lapisa motho o kxonwa ke sa xaxwe.	Motho a se ke a e thsepa dula a kxopela ka tsatsi le lengwe ba tla re re a soma ka sona
(f) Kxomo ya lefiswa re xama re lebelela tsela.	Xe motho a adimilwe selo o dula a lebeletse xore mong wa selo o tlilo se tsea.

End. S.361